

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17524552>

Насакіна Світлана,

кандидат філологічних наук, доцент,

Одеський державний аграрний університет,

ORCID: 0000-0002-8288-0405, e-mail: sveteacher@ukr.net

ЕПОХА ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ: ГАРМОНІЯ ЧИ ХАОС?

АНОТАЦІЯ. Цифрова трансформація фундаментально змінює глобальну освіту, створюючи безпрецедентні можливості та виклики. Цифрові технології пропонують суттєві переваги: покращену доступність, покращене зберігання інформації та оптимізоване управління університетом. Комп'ютерне навчання розвиває інтелектуальний потенціал, одночасно покращуючи рівність та якість освіти. Технологічний розвиток часто випереджає можливості людини щодо адаптації. Переважна присутність Інтернету може підірвати внутрішнє життя студентів, ускладнити соціальне спілкування та створити надмірне занурення у віртуальну реальність. Комп'ютерно-орієнтованим середовищем часто бракує важливих емоційних компонентів і вони не враховують унікальні реакції студентів. Штучний інтелект має особливо двосторонній вплив. Інтелектуальні системи репетиторства на базі штучного інтелекту дозволяють персоналізоване навчання, оцінювання в режимі реального часу та адаптивні матеріали, одночасно зменшуючи адміністративне навантаження на викладачів. Однак надмірна залежність від штучного інтелекту загрожує навичкам критичного мислення, сприяє залежності від алгоритмів та підриває академічну доброчесність через автоматизовану генерацію контенту. Майбутнє вимагає гармонійної синергії людини та технологій, де штучний інтелект функціонує як інтелектуальний партнер, розширюючи можливості, надаючи індивідуалізовані підходи та сприяючи розвитку гнучкого, критичного мислення, необхідного для науковців 21 століття.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: освіта, цифрова трансформація, ШІ.

Сьогодні конкуренція між інформаційно-технологічною освітою та класичним форматом навчання стає гострішою, методи цифрової освіти відіграють дедалі важливішу роль в університетах, коледжах та школах усього світу. Значною мірою глобалізація та цифровізація мали великий вплив на розвиток вищої освіти. Вивчення методів та форм інформаційного суспільства посідало та посідає важливе місце в працях науковців протягом останніх десятиліть. Теоретичною основою дослідження інформаційного суспільства є позиції та висновки представників філософії освіти та наукові праці щодо впровадження інформаційних технологій в освітній процес. У нашій роботі ми намагаємося довести необхідність нової культури мислення, яка повинна забезпечити сучасному здобувачу вищої освіти можливість отримувати, обробляти та передавати інформацію на постійній основі та бути спрямованою на оптимальне вирішення нагальних завдань за мінімальний проміжок часу в умовах постійно мінливого середовища цифровізації.

Метою дослідження є з'ясування соціокультурних, філософських та антропологічних різнонаправлених векторів в інформатизації освітнього простору. Були використані аналіз та синтез, діалектичний метод (розгляд цифровізації освіти через призму протиріч (гармонія проти хаосу), соціокультурний аналіз, тобто дослідження впливу глобалізації та цифровізації на освітній простір.

З одного боку, пріоритет інформатизації в системах освіти спрямований на розвиток інтелектуального потенціалу людей, удосконалення форм та змісту освітнього процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання. Крім того, такий пріоритет допомагає створювати умови для підвищення доступності освіти; підвищення якості освіти; надання можливостей для покращення управління університетом. Істотними характеристиками цифрових технологій є мобільність, доступність, зберігання та використання інформації незалежно від місцезнаходження. Ці переваги є важливими

для процесу навчання. Необхідно розуміти, що цифрова освіта — це світова тенденція, і університети з високоякісними цифровими технологіями стають лідерами в процесі навчання.

З іншого боку, цифрова освіта визначається антиантропологічними зрушеннями в сучасній освітній парадигмі. По-перше, сучасний розвиток технологій у сфері інформації перевищує можливості людини опанувати їх. По-друге, могутність діджиталізації призводить до розмивання внутрішнього життя людини, ускладнює характер комунікацій у суспільстві та подекуди суттєво змінює особистість людини. По-третє, у процесі впровадження інформаційних технологій іноді відбувається відкритий наступ на особистий простір, здобувач може бути розчинений у віртуальній реальності. Слід додати, що під час комп'ютерно-орієнтованих уроків спостерігається брак емоційної складової, унікальності відповідей учнів тощо.

Окремо слід звернути увагу на вплив штучного інтелекту (ШІ) на розвиток освіти. З одного боку, інтеграція технологій ШІ в навчальний процес відкриває нові перспективи для персоналізації навчання, автоматизації оцінювання та адаптації матеріалів до потреб кожного студента. Наприклад, ШІ може надавати доступ до освіти особам з інвалідністю, зокрема шляхом використання голосового зв'язку для глухих і слабочуючих осіб або читання тексту особам із вадами зору (2, с. 240), а інтелектуальні системи навчання (Intelligent Tutoring Systems) здатні аналізувати рівень знань учня в режимі реального часу та пропонувати індивідуальні завдання, що сприяє підвищенню ефективності засвоєння матеріалу. Крім того, штучний інтелект може значно зменшити адміністративне навантаження на викладачів, автоматизуючи перевірку робіт, створення тестів і навіть формування звітності. У результаті викладач отримує більше часу для творчої роботи та наукових досліджень.

Однак не можна ігнорувати й потенційні загрози. Передусім надмірне використання систем штучного інтелекту може призвести до втрати критичного мислення, залежності від алгоритмів та зниження рівня академічної доброчесності. Крім того, не всі здобувачі освіти мають однаковий доступ до інструментів на базі штучного інтелекту, що може посилити нерівність в освіті (1, с.7). Таким чином, завданням сучасної педагогіки є пошук балансу між технологічними можливостями та гуманістичними цінностями освіти.

Отже, майбутнє освіти полягає не в протиставленні людини й технологій, а в їх гармонійному поєднанні. Штучний інтелект має стати не заміною викладача, а його інтелектуальним партнером, який розширює можливості навчання, забезпечує індивідуальний підхід та сприяє розвитку гнучкого, критичного мислення — ключової компетентності науковця XXI століття. Підсумовуючи сказане, можна зробити висновок, що цифрова освіта — це не лише інструмент оптимізації навчального процесу в університеті, а й новий соціокультурний феномен, який формує мислення, поведінку та комунікацію сучасного здобувача вищої освіти. Однак для досягнення балансу між технологічними інноваціями та гуманістичними цінностями необхідно розробляти нові педагогічні стратегії.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kelley, M., & Wenzel, T. (2025). Advancing Artificial Intelligence Literacy in Teacher Education Through Professional Partnership Inquiry. *Educ Sci*, 15(6), 659. <https://doi.org/10.3390/educsci15060659>
2. Ілійчук, Л. (2024). Штучний інтелект і якість освіти: можливості, виклики та загрози. *Наук-пед студії*, 8, 232-48. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2028-8-232-248>

Nasakina Svitlana,

Associate Professor, PhD in Philology,

Odessa State Agrarian University,

ORCID: 0000-0002-8288-0405, e-mail: svteacher@ukr.net

THE AGE OF DIGITAL EDUCATION: HARMONY OR CHAOS?

ABSTRACT. *Digital transformation is fundamentally reshaping global education, creating unprecedented opportunities and challenges. Digital technologies offer substantial benefits: enhanced accessibility, improved information storage, and streamlined university management. Computer-assisted learning develops intellectual potential while improving educational equity and quality. Technological development often outpaces human adaptation capacity. The Internet's overwhelming presence can erode students' inner lives, complicate social communication, and create excessive virtual reality immersion. Computer-oriented environments frequently lack essential emotional components and fail to accommodate unique student responses. Artificial Intelligence presents a particularly dual-edged impact. AI-powered Intelligent Tutoring Systems enable personalized learning, real-time assessment, and adaptive materials while reducing faculty administrative burdens. Yet excessive AI reliance threatens critical thinking skills, fosters algorithm dependence, and undermines academic integrity through automated content generation. The future demands harmonious human-technology synergy, where AI functions as an intellectual partner expanding opportunities, providing individualized approaches, and fostering flexible, critical thinking essential for 21st-century scholars.*

KEYWORDS: *education, digital transformation, AI.*